

In het project Werken aan Kwaliteit werken alle hbo-lerarenopleidingen gezamenlijk aan kennisbases en kennistoetsen voor de lerarenopleidingen. De ontwikkelingen in het project volgen elkaar soms erg snel op. Betrokken kunnen daardoor nog onvoldoende op de hoogte zijn van de meest recente ontwikkelingen. Het WAK-projectteam vindt het uiteraard van groot belang dat zij wel goed en tijdig geïnformeerd zijn over alles wat het project aangaat. Daarom start het projectteam op korte termijn met de 'Nieuwsbrief Werken aan Kwaliteit'. Tot die tijd houden wij u op de hoogte door middel van korte mededelingen van de projectleiders over de stand van zaken bij de kennisbasis en kennistoetsen. Ook andere projectontwikkelingen komen erin aan bod die voor u mogelijk interessant zijn.

Deze mededelingen zijn bestemd voor de direct betrokkenen, belangstellenden en stakeholders bij het project Werken aan Kwaliteit (WAK). Het WAK-projectteam stelt de mededelingen vast. Reacties op en suggesties voor de inhoud, en aan- en afmeldingen voor deze nieuwsbrief kunt u per e-mail [verzenden](#) naar het projectsecretariaat, Soo Helder en Gaytrie Thakoersing. Het WAK-projectteam bestaat uit: Arian van Staa (programmamanager), Arnoud van Leuven, Alex van der Stouwe, Marco Nomes, Jan Haan (projectleiders) en Joris Paulussen (projectsecretaris). In een volgend bericht zal dit team zich uitgebreider presenteren en een toelichting geven op hun werkwijze.

In deze mededelingen:

- Workshop over kennistoetsen op HBO-raad jaarcongres 19 april aanstaande
- Legitimering vakmasters
- Generieke kennisbasis VO: stand van zaken
- Kennisbases islamgodsdienst, pedagogiek en lerarenopleidingen Technische Beroepen: stand van zaken
- Ontwikkeling kennistoetsen voor de tweedegraads opleidingen: afname pretests
- Kennisbases voor de overige vakken Pabo
- Kennistoetsen rekenen en Nederlands: stand van zaken

Algemeen

Workshop over kennistoetsen op HBO-raad jaarcongres 19 april aanstaande

De HBO-raad organiseert in 2011 het jaarcongres op dinsdag 19 april in de Rijtuigenloods te Amersfoort. De titel van het jaarcongres is 'Gekozen... en dan?'. De centrale presentatie is in handen van Charles Groenhuijsen. Het WAK-projectteam presenteert tijdens het jaarcongres een speciale workshop over digitale toetsing. Daarin komen de eerste ervaringen van de tweedegraads en pabo lerarenopleidingen aan bod met de ontwikkeling en het testen van landelijke toetsen. Betrokken docenten van de sector werken in het hele land met veel elan aan landelijke toetsen. Omdat het om *high stakes*-toetsen gaat worden er hoge eisen gesteld aan toetsitems, toetsreceptuur en cesuurstelling. Er wordt in het ontwikkeltraject dan ook ingezet op professionalisering van docententeams door externe toetsdeskundigen en lectoren. Locatie: Het Ketelhuis, Tijdstip: 14.30-15.30 uur. U kunt zich [hier](#) inschrijven voor het jaarcongres.

Kennisbasis en kennistoetsen voor de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs

1. Legitimering vakmasters

De projectleiders krijgen regelmatig de vraag of de legitimering van alle hbo-masteropleidingen leraar vho al is afgerond. De stand van zaken is als volgt. Ongeveer een jaar na de start van de werkzaamheden in de vakredacties masters (i.e. januari 2010) zijn nagenoeg alle kennisbases

voorgelegd aan legitimeringspanels bestaande uit vertegenwoordigers van werkveld, wetenschap en vakverenigingen. Tijdens de panelbijeenkomsten werden constructieve gesprekken gevoerd, die leidden tot waardevolle aanvullingen en aanpassingen van de kennisbases. Inmiddels zijn er 15 kennisbases masters gelegitimeerd. Het meest recent zijn de kennisbases bachelor en master Fries goedgekeurd. De kennisbasis master Godsdienst / Levensbeschouwing volgt binnenkort. Met de coördinatoren van de masteropleidingen is overleg gaande over de implementatie en de borging van de nieuwe kennisbases.

Nadat het Sectoraal Adviescollege Hoger Pedagogisch Onderwijs zich heeft gebogen over de gelegitimeerde kennisbases, zullen zij definitief worden vastgesteld door de Regiegroep. Vervolgens worden zij professioneel opgemaakt waarna publicatie plaatsvindt, zowel digitaal (via de [kennisbasiswebsite](#)) als in druk. Het is de eerste keer dat landelijk een systematische beschrijving is gerealiseerd van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis van studenten in hbo-masteropleidingen. Dat vraagt om een feestelijke bijeenkomst waarin we de totstandkoming van de kennisbases zullen vieren.

2. Generieke kennisbasis VO: stand van zaken

Op 19 januari heeft het panelgesprek voor de legitimering van de generieke kennisbasis voor de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs plaatsgevonden. Vertegenwoordigers uit de wetenschap, de VO-Raad, de MBO-raad en opleidingsdocenten hebben hun waardering uitgesproken. Ook hebben ze waardevolle feedback gegeven die door de redactie is verwerkt (versie 0.6 voor insiders). Ter afsluiting van een bijzonder zorgvuldig proces van redactiewerk, expertmeetings, werkveldraadpleging, feedback van ADEF en uiteindelijk legitimering zal de Regiegroep, op basis van advies van het sac hpo, de kennisbasis binnenkort bekrachtigen. Vermoedelijk is dit een hamerstuk, waarna de kennisbasis professioneel wordt opgemaakt en vervolgens publicatie plaatsvindt, zowel digitaal (via de [kennisbasiswebsite](#)) als in druk (in beperkte oplage). Met het gereedkomen van de generieke kennisbasis hebben tweedegraads lerarenopleidingen in Nederland een duidelijke leidraad voor de inrichting van het curriculum rondom 'meesterschap', of de uitvoering nu plaatsvindt in de instituten of in de scholen in het kader van Opleiden in de School.

3. Kennisbases islamgodsdienst, pedagogiek en lerarenopleidingen Technische Beroepen: stand van zaken

De kennisbases islamgodsdienst en pedagogiek naderen de afrondende fase. Het panelgesprek voor de legitimering van de kennisbasis islamgodsdienst vindt plaats op 14 april. Voor pedagogiek heeft een heel inspirerende 'Middag van de Kennisbasis Pedagogiek' plaatsgevonden waarbij lerarenopleiders en het MBO-veld goed vertegenwoordigd waren. Het panelgesprek vindt naar verwachting eind mei of begin juni plaats.

Er wordt momenteel hard gewerkt aan een kennisbasis voor de Technische Beroepen. Voor de lerarenopleiding Consumptieve Techniek is een redactie met vertegenwoordigers van de Hogeschool van Amsterdam en de Hogeschool Fontys Eindhoven bezig een vakinhoudelijke kennisbasis samen te stellen. De aftrap hiervoor heeft in oktober 2010 plaats gehad met een expertmeeting waar vertegenwoordigers uit het MBO, VMBO en de kenniscentra aanwezig waren om mee te denken over een raamwerk voor de Kennisbasis. Daarna is de redactie aan het werk gegaan, de conceptversie van de kennisbasis is bijna klaar. De kennisbasis zal naar verwachting in juni 2011 worden gelegitimeerd door een expertpanel.

Voor de overige lerarenopleidingen Technische Beroepen, zoals Werktuigbouwkunde, Electrotechniek, ICT etc. werkt een landelijke redactie onder leiding van Ellen Klatter, lector van de Hogeschool Fontys, aan een gemeenschappelijke vakdidactische kennisbasis. Deze kennisbasis zal naar alle waarschijnlijkheid in juli 2011 gelegitimeerd worden opgeleverd.

4. Ontwikkeling kennistoetsen voor de tweedegraads opleidingen: afname pretests

In 2010 zijn er voor 18 tweedegraads lerarenopleidingen landelijke vakredacties gestart met het ontwikkelen van een digitale toetsenbank gebaseerd op de gelegitimeerde vakinhoudelijke kennisbases van deze vakken. Momenteel bevat vrijwel iedere toetsenbank ongeveer 500 vragen die gebruikt kunnen gaan worden in een landelijke eindtoets.

In twee sessies zijn in november 2010 en februari 2011 pretesten van de kennistoets afgenomen: in november voor 7 vakken op 10 opleidingen, en in februari voor 11 vakken op 12 opleidingen door het hele land. Zowel eerstejaars studenten (referentiegroep), als vierdejaars studenten, in voltijd en deeltijd, hebben de toets gemaakt. De resultaten van de pretest en de kwaliteit van de vragen zijn geanalyseerd in samenwerking met Desirée Joosten, lector Eigentijds Toetsen en Beoordelen. Op basis daarvan wordt duidelijk wat de validiteit, betrouwbaarheid en moeilijkheidsgraad van de vragen is en kunnen de toetsvragen worden bijgesteld. De uitkomsten vormen tevens de leidraad voor de verdere ontwikkeling van nieuwe vragen.

In overleg met het ministerie van OCW is verder besloten om een fasering aan te brengen in het project, omwille van de beheersbaarheid. Dit betekent dat voor zeven van de 18 vakken uiterlijk eind 2012 een gevalideerde en betrouwbare toetsenbank met 1000 toetsvragen wordt opgeleverd. Voor de overige 11 vakken zal dit eind 2013 worden. Om deze doelen te realiseren zijn we stappen aan het nemen om het werkproces van de redacties te optimaliseren.

In een volgende nieuwsbrief zullen we een artikel opnemen over het werkproces dat gevolgd wordt om de toetsitems te schrijven.

Kennisbasis en kennistoetsen voor de lerarenopleidingen basisonderwijs

1. Kennisbases voor de overige vakken Pabo

De projectleider voor de kennisbases Pabo, Jan Haan, heeft de afgelopen weken vaak vragen gekregen over de status van de kennisbases voor de overige vakken (naast taal en rekenen) op de Pabo: waarom zijn de kennisbases van de overige vakken nog niet gepubliceerd en wat moet ik doen als ik wil weten wat er in staat?

De 14 kennisbases (generiek en de overige vakken) zijn al een poosje klaar. Maar voordat ze gepubliceerd worden moeten er nog een paar beslissingen worden genomen. Vooraf, voordat met schrijven is begonnen, is besloten niet van te voren al aan te geven hoeveel studietijd per vak beschikbaar is. Daarnaast zijn alle kennisbases afzonderlijk van elkaar geformuleerd. Om die reden worden de kennisbases nu voorgelegd aan een commissie. Die zal bekijken welk deel van de kennisbases behoort tot de bagage van de startbekwame leraar en hoe pabo's tot verstandige keuzes kunnen komen als het totaal van alle kennisbases (dus inclusief rekenen en Nederlands) tot een overladen programma leidt.

De verwachting is dat de commissie rond de zomervakantie advies zal uitbrengen. Dat betekent dus dat de kennisbases voor de zomer niet zullen worden gepubliceerd. Kan niemand de kennisbases dus inzien op dit moment? Gelukkig wel, want alle pabo-directeuren in Nederland hebben een exemplaar van de kennisbases dat kan worden ingezien.

In een volgende nieuwsbrief schrijven we over de wijze waarop de kennisbases tot stand zijn gekomen en welk format is gehanteerd.

2. Kennistoetsen rekenen en Nederlands: stand van zaken

De toetsen voor Nederlands en rekenen/wiskunde worden voor het eerst afgenomen in het cohort studenten dat in september 2012 start. Omdat het eindtoetsen zijn zullen ze waarschijnlijk in het derde of vierde jaar van studie worden afgenomen. De toetsen zijn beschikbaar vanaf het voorjaar van 2013. Dan hebben we een toetsenbank gereed van ongeveer 1000 items die getest en gelegitimeerd zijn.

Op dit moment loopt er een pretestfase op basis van de eerste 200 items die in de bank zitten. Aan de test doen 9 opleidingen mee. Op basis van de test zal duidelijk worden wat de validiteit, betrouwbaarheid en moeilijkheidsgraad van de vragen is. De uitkomsten vormen de leidraad voor de verdere ontwikkeling van nieuwe vragen en leiden tot herziening van de bestaande vragen.

Bij de ontwikkeling van vragen betrekken we experts van buiten de pabowereld (prof. Folkert Kuiken voor Nederlands en prof. Jan Karel Lenstra voor rekenen/wiskunde en hun beider netwerken). We willen daarnaast ook een groep pabodocenten betrekken bij de beoordeling van de vragen (via nog in te stellen vakcommissies). Op die manier zorgen we voor een breed samengestelde groep critical friends die met de redactieteams meedenkt en hen adviseert.

In een volgende nieuwsbrief zullen we een artikel opnemen over het werkproces dat gevolgd wordt om de toetsitems te schrijven.
